

Kursplan

Styrelsen för Polisutbildningen
Polisutbildningen

OPX10U Samhällsvetenskap med inriktning mot polisiärt arbete, 20 basårspoäng

Social science in the field of police work, 20 foundation year credits

Ämnesgrupp

Samhällskunskap

Nivå

Förberedande nivå

Fördjupning

GXX

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Polisutbildningen 2009-11-19

Senast reviderad 2012-06-19. Revision pga ändrat innehåll och ny provuppsättning.
Delegationsbeslut av utbildningschef Betty Rohdin.

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2012

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt Historia A, Samhällskunskap A, Svenska B/Svenska 2B. Dessutom ska följande krav uppfyllas:

- Svenskt medborgarskap
- Lägst 18 års ålder vid antagningstillfället
- Körkort för bil (B-behörighet)
- Normal fysisk förmåga
- Simkunnig. Intyg ska bifogas ansökan
- Fullgod synskärpa och normalt färgseende och fullgod hörsel
- Lämplighet för polisycket: personliga egenskaper och laglydnad

Mål

Delkurs 1, Introduktion till utbildningsprogrammet och yrkesrollen som polis (1,5p)

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha kunskap om grundläggande etiska perspektiv i polisarbetet
- ha kunskap och kunna visa förståelse för arbetsgruppers dynamik och utveckling
- ha förvärvat grundläggande färdigheter i muntlig framställning

Delkurs 2, Rättens grunder med särskild inriktning mot straffrätt (7,5 hp)

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha kunskap om rättsordningen, juridisk metod, straffrätts- och offentlighetsprinciperna
- ha kunskap om grundläggande folkrätt med inriktning mot mänskliga rättigheter
- ha förmåga att på ett rättssäkert sätt tolka rättsregler, bland annat utifrån de etiska överväganden som ligger bakom dem

Delkurs 3, Statsvetenskap (3p)

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha kunskap om polisens styrning och ledning samt samverkan med andra myndigheter och ideella organisationer
- ha kunskap om demokratins grundvalar och rättsstatens organisation

Delkurs 4, Polisiär grundkurs inkl fältstudier (14 p)

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha kunskap om de grundläggande momenten i polisens uppdrag att upprätthålla ordning, säkerhet och trygghet i samhället
- kunna reflektera över ett professionellt förhållningssätt i polisarbete avseende, kunskapsbas, förhållningssätt och etik
- kunna redogöra för de doktriner som utgör grunden för Polisens etik ur ett människorätts- och lagstiftningsperspektiv samt utifrån Polisens värdegrundsdokument
- ha kunskap om teorier om kommunikation med tillämpning på polisarbete såsom det kommunikativa förhållningssättet i nationell bastaktik
- ha kunskap om socialpsykologiska teorier och begrepp om bl.a. social kognition, social påverkan, stress och aggresivitet
- kunna reflektera över skillnaden mellan professions och förvaltningsetik ur ett polisiärt perspektiv
- kunna tillämpa olika etiska analysmodeller på polisarbete

Fältstudier:

Syftet med fältstudien är att koppla ihop teori och praktik samt att låta studenterna förvärva kunskap och erfarenhet om yrkesrollen polis och polisens uppdrag genom att följa polisens dagliga verksamheter.

Färdighetsämnen

Färdighetsämnena integreras i terminen.

Akutsjukvård (4p)

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha ett etiskt synsätt i uppträdande, bemötande och vårdande handling
- kunna beskriva olika akuta sjukdomstillstånd där förväxlingsrisk föreligger
- kunna identifiera och åtgärda andning och hjärtstillstånd hos vuxen person
- kunna redogöra för principen S-ABCDE på skadad/sjuk person
- identifiera och tillämpa förebyggande åtgärder gällande smitta och smittorisker i polisiär verksamhet
- beskriva psykologiskt omhändertagande av drabbad, anhörig samt kollega i samband med skadehändelse

Kriminalteknik

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- ha kunskap om den kriminaltekniska organisationen i Sverige och hur den

tekniska bevisningen används i rättsprocessen

- ha färdighet och förmåga att upprätta en skalenlig skiss över en brottsplats
- ha färdighet och förmåga att framställa digitala bilder som kan användas vid protokollering av en brottsplats
- kunna upprätta ett kriminaltekniskt protokoll över en enkel brottsplatsundersökning

Konflikthantering

Den studerande skall efter genomgången kurs :

- kunna visa förmåga att genom motoriska övningar genomföra gripande med ledgrepp, skuldergrepp och nedläggningar
- genom motoriska övningar kunna visa förmåga att försvara sig själv i situationer vid hot om våld eller våld i samband med brott mot liv eller hälsa
- genom redovisning kunna visa förståelse för olycksfallsrisker, förbjudna grepp relaterade till våldanvändning enligt RMV's rapport i handboken för konflikthantering/självskydd
- genom praktisk handling kunna visa att man förstår (PL 8§) ur ett våldanvändningsperspektiv
- visa god simkunnighet och kunna genomföra livräddning i vatten

IT

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- kunna hantera polisens IT-system enligt de föreskrifter och allmänna råd som finns angivna i Rikspolisstyrelsens författningssamling
- kunna skriva enklare brottsanmälningar avseende framförallt mängdbrott såsom stöldbrott, misshandelsbrott och skadegörelsebrott

Hälsa

Den studerande skall efter genomgången kurs:

- kunna förstå begreppet hälsa och ha inblick i hälsosituationen i polisyrket
- kunna förstå hur skador kan förebyggas
- ha kunskap om olika fysiska kvaliteter som rörlighet, uthållighet, styrka och snabbhet
- kunna utarbeta och analysera ett personligt träningsprogram utifrån genomförd test

Polisbilskörning

Den studerande skall efter genomgången kurs kunna:

- hantera fordonets begränsningar och vridpunkter i låg fart på ett körgårdsområde

Innehåll

Delkurs 1, Introduktion till utbildningsprogrammet och yrkesrollen som polis (1,5 p)

Polisutbildningens program och upplägg introduceras. Frågor om lärande och studieteknik tas upp liksom studiesociala frågor. Gruppsykologiska teorier och begrepp behandlas, dels i syfte att ge grundläggande förståelse för att arbeta i grupp och dels som introduktion inför den fortsatta utbildningen. Kursen ger också en första introduktion till yrkesrollen som polis med tillfälle att reflektera kring denna roll.

Delkurs 2, Rättens grunder med särskild inriktning mot straffrätt (7,5 hp)

Delkursen behandlar grunderna i den svenska rättsordningen och tar upp viktiga juridiska

metodfrågor. Detta innefattar bland annat rättsordningens indelning i olika rättsområden, rättskällorna, lagstiftningsprocessen och grundläggande rättsprinciper. Vidare behandlas grundläggande process- och förvaltningsrättsliga frågor. Kunskap om svenska rättsinformationssystem delges samtidigt som förmågan att använda dessa liksom juridisk metod i övrigt övas. Kursen omfattar också grundläggande folkrätt med tonvikt på frågor om mänskliga rättigheter. Härvid behandlas bland annat den rättsliga relationen mellan internationella relationer och svensk lagstiftning. De principer för den demokratiska rättstaten som formulerats i internationella rättskonventioner och i den svenska regeringsformen diskuteras, liksom polisens uppgift att försvara och upprätthålla dessa rättigheter samtidigt som den har särskilda befogenheter att i olika situationer inskränka den enskildes rätt. Även rättigheternas genomslag i offentlighetsreglerna och i förvaltningsförfarandet behandlas. Straffrätten omfattar en genomgång av straffrättens allmänna delar och några vanliga brottstyper, särskilt vad avser brott mot liv och hälsa. Därtill behandlas några viktiga straffteorier samt det svenska påföljdssystemet. Etiska aspekter på rättsordningen och lagstiftningen lyfts fram genom att bakomliggande värdegrunder diskuteras.

Delkurs 3, Statsvetenskap (3 p)

Delkursen behandlar polismaktens önskvärda och faktiska roll i en demokratisk rättstat. Såväl den svenska konstitutionen som polisens position i den offentliga sektorn, Rikspolisstyrelsens organisation, riksdagens och regeringens styrning av polismyndigheterna samt värden såsom, demokrati och rättsäkerhet analyseras. Rättshistoria presenteras och några överstatliga rättskällor diskuteras. Den enskilde polisens autonomi och roll i det vardagliga arbetet behandlas och problematiseras. Framförallt betonas att värden, såsom demokrati och rättssäkerhet, måste tillgodoses när den enskilde polisen utnyttjar sin autonomi. I slutet av kursen görs en jämförelse mellan svenskt rättsväsende och ett urval av europeiska, amerikanska, afrikanska och asiatiska länder.

Delkurs 4, Polisiär grundkurs inkl fältstudier (14 p)

Delkursen behandlar några grundläggande moment i polisens uppdrag att upprätthålla ordning, säkerhet och trygghet i samhället. Relevant lagstiftning och aktuella dokumentationskrav behandlas och sätts i sitt sammanhang. Viss tvångsmedelsanvändning, laga befogenhet, straffrihetsgrunder och reglerna kring polisens användande av skjutvapen introduceras. Etiska och juridiska aspekter på polisrollen vad gäller uppträdande, bemötande och ingripande introduceras.

Vidare inom delkursen integreras socialpsykologi inkl. kommunikativt förhållningssätt. I kursen studeras socialpsykologi med fokus på mellanmänskliga möten och kommunikation. Det som behandlas är möten med människor, hur vi fungerar som människor utifrån sociala koder, hur vi kan förstå oss själva och andra i olika situationer. I det kommunikativa förhållningssättet inom den nationella bastaktiken presenteras begrepp konflikthanteringsstrategier. Olika aspekter av polisiär yrkesetik introduceras inkl. grundläggande värden i polisarbete, etiska analyser och relationen mellan professions och förvaltningsetik.

Delkursen avslutas med en övning i vilken färdigheterna i poliskunskap, juridik, beteendevetenskap samt enkla tekniker i konflikthantering övas.

Färdighetsämnen

Färdighetsämnena integreras i terminen.

Akutsjukvård (4 p)

Momentet syftar till att studenten ska skaffa sig grundläggande kunskaper för att kunna agera vid akut omhändertagande av skadade med beaktande av den

skadades/drabbades tillstånd. Vidare ska studenten skaffa sig kunskaper om hygieniska åtgärder för att förebygga smitta och smittspridning. Momentet behandlar huvudsakligen direkt livräddande åtgärder, grundläggande sjukdomslära, akuta psykiska tillstånd, prevention av smitta och smittspridning samt hjärt- och lungräddning av vuxna. Kursen behandlar delvis de somatiska symptom som kan förväxlas med berusning

Kriminalteknik

Ämnet i sin helhet omfattar fyra terminer och syftar till att ge studenten den kunskap och förmåga som behövs för att fylla kraven i enlighet med Rikspolisstyrelsens Kriminaltekniska strategi. Studenten ska ha färdighet och förmåga att vidta initiala åtgärder och enklare former av dödsfalls- och brottsplatsundersökningar och ha förmåga och kunskap att dokumentera detta. Studenten ska även ha färdighet i att säkra vanligt förekommande spår och även ha färdighet och förmåga att göra en preliminär bedömning av gärningsmannens tillvägagångssätt. Studentens genomförande skall präglas av objektivitet. Studenten skall kunna agera med respekt och kunna visa empati gentemot involverade personer i de praktiska momenten

Konflikthantering

Terminen innehåller grundläggande träning i självskydd och grepptekniker samt en introduktion av det grundläggande taktiska förhållningssättet. Utbildningen syftar också till att studenten ska reflektera över signalvärdet i olika uppträdande som polis. Reflektionerna integreras med det kommunikativa förhållningssättet och kursen i polisärt förhållningssätt. Behov och proportionalitet (PL 8§) är utgångspunkten vid all diskussion samt genomförande av fysiska metoder kopplat till konflikthanteringen

IT

Under terminen undervisas i grundläggande hantering av polismyndighetens IT-system. Grundutbildning ges i programmet Rationell Anmälning Rutin (RAR)

Hälsa

Momentet sträcker sig över fyra terminer. Det övergripande syftet i Hälsa är att ge kunskaper om och förståelse för faktorer som påverkar hälsan i yrkesrollen, med tonvikt på den fysiska hälsan. Samtidigt ges studenten möjligheter att utveckla sin kroppskännedom för att kunna agera säkert, hänsynsfullt och skickligt i yrkesrollen. Den första terminen behandlar teori och praktik kring uppvärmning, kroppskännedom, fysisk träning och skadeprevention. Studenten genomför ett test av den personliga fysiska profilen (PFP) och utifrån denna utarbetas ett personligt träningsprogram

Polisbilskörning

Studenten skall få kunskap om fordonets begränsningslinjer och vridpunkter samt en ökad säkerhet i att manövrera ett fordon i trånga utrymmen genom utbildning och övning i körgårdskörning.

Undervisningsformer

Undervisningen sker i huvudsak med problembaserad metodik. Kunskapsinhämtning i momenten sker i form av individuellt arbete, basgruppsarbete, handledning, seminarier, föreläsningar, litteraturstudier och praktisk tillämpning. Färdighetsmomenten tränas genom förevisning, praktiska övningar, handledning, inläsning och föreläsningar. Studenten förutsätts delta aktivt i diskussioner som förs vid föreläsningar och seminarier. Arbetsformerna liksom examinationsformerna skall träna studentens förmåga att uttrycka sig sakligt och reflektera kritiskt i såväl tal som skrift. Den reguljära undervisningen är i princip frivillig men närvaro är obligatorisk i de fall aktivt deltagande utgör en del av examinationen liksom i all färdighetsträning. Varje lärare ger vid kursstart information om vilka undervisningsformer som är aktuella för respektive

delkurs och färdighetsmoment, om obligatorisk närvaro samt om vad som i övrigt gäller.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För godkänd kurs krävs godkänd examination i samtliga delkurser och moment. För Väl godkänd kurs krävs att man examinerats i mer än 15 poäng med betyget Väl godkänd.

Delkursen Introduktion till utbildningsprogrammet och till yrkesrollen som polis ger endast betyget Underkänd eller Godkänd.

I ämnet Konflikthanering ges möjlighet till slutbetyg Väl godkänd i termin 4.

Examination på delkurser och praktiska färdigheter sker såväl muntligt som skriftligt, genom aktivt deltagande i basgruppsarbeten, vid handledningar, seminarier, föreläsningar samt vid praktisk tillämpning. Ansvarig lärare informerar vid kursstart om vilka examinationsformer som gäller. Det ges möjlighet till omtentamen vid två tillfällen, därefter vid nästa ordinarie kurstillfälle.

Kursvärdering

I samråd mellan examinator och utbildningssamordnare, utvärderas samtliga delkurser antingen via Query & Report eller annan utvärderingsform. Återkoppling till studenter och personal sker muntligt eller via e-post.

Övrigt

Kursen kräver att den studerande är antagen av Rikspolisstyrelsen till polisutbildningen, 120 poäng. Utbildningen skall säkerställa krav på nationell enhetlighet i de polisiära färdighetsämnena i enlighet med Rikspolisstyrelsens direktiv.

I ämnet Akutsjukvård sker ett tillgodoräknande i termin 4 i enlighet med kursplan 1MC305 - Polisiärt omhändertagande av akut sjuka eller skadade personer, 7,5 hp.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Introduktion till utbildningsprogrammet och till yrkesrollen som polis

- Granér, Rolf, *Personalgruppens psykologi*. Studentlitteratur (1994) s 168
- Westerlund Gösta, Dahlström Mats, Nilsson Inger *Brott och påföljder, en lärobok i straffrätt om brottsbalken* Bruuns förlag, senaste upplagan Valda delar, ca s 140

Rättens grunder med särskild inriktning mot straffrätt

- Dalström Mats, Nilsson Inger, Westerlund Gösta *Brott och påföljder - en lärobok i straffrätt om brottsbalken*, Bruuns förlag, senaste upplagan Valda delar, ca s 140
- Staaf, Annika & Zanderin, *Förvaltningsrätt – en introduktion för professionsutbildningar* s 125
- Wennberg, Suzanne *Introduktion till straffrätten* (2002) Stockholm: Nordstedts Juridik ca s 110
- Fisher I David *Mänskliga rättigheter, introduktion*. Norstedts förlag s 102
- Mikael Mellqvist, Kristina Wirdemark *Processrätt - grunderna för domstolsprocessen* Iustus förlag (2010) s 174
- Annika Staaf, Birgitta Nyström, Lars Zanderin *Rätt och rättssystem - en*

Statsvetenskap

- Olof Petersson *Svensk politik* (sjunde upplagan), 2007

Polisiär grundkurs inkl. fältstudier

- Berggren, N-O & Munck Johan *Polislagen, en kommentar*, Nordstedts Juridik (2008), sjunde upplagan s 207
- Annika Norée *Polisers rätt att skjuta*, Nordstedts Juridik (2004) s 115
- Lag om ordningsvakter
- Stefan Sandström *Makten du har: hantera makt i socialt arbete*, Gothia (2008) s 125
- Ulla Ekström von Essen *Den goda polisen: sju essäer om reflekterande yrkeserfarenhet*, Polishögskolans serie i polisiärt arbete, 2008:4, läromedel från *Södertörns Högskola, 4. s 116
- Knutsson, Maria & Granér, Rolf *Etik i polisarbete*, Studentlitteratur (2000) s 160
- Kompendium i socialpsykologi och etik. Säljes via repro. s 250
- Polishögskolan, Solna *Nationell Bastaktik* inkl DVD-skiva. Säljes av institutionen s 22
- Thompson, George *Verbal Judo: om konsten att övertyga*, Svenska förlaget (2003) alt. *Verbal Judo: The gentle art of persuasion*, Quill, Harper Collins (ref.litt)
- Granér, Rolf *Personalgruppens psykologi*, Studentlitteratur (1994) s 168
- Nilsson, Björn och Waldemarsson, Anna-Karin - *Kommunikation-Samspel mellan människor* - Studentlitteratur (2007) 161 s
- Artiklar i enlighet med föreläsarens anvisningar.

Färdighetsämnen

Akutsjukvård

- Bengtsson, Asta & Setterberg, E *Medicinsk grundkurs*, Liber 2006Ca s 50
- Jande-Waldau, C & Winarbe, B *Prehospitalt akut omhändertagande enligt Principen L-ABCDE*, Räddningsverket 2004 <http://www.srv.se>
- Rikspolisstyrelsen *Drogtecken och symptom*, RPS RAPPORT 1995:7 Smittskyddsinstitutet <http://www.smittskyddsinstitutet.se/sjukdomar>

IT

- Polisutbildningen i Växjö *Användarhandbok för Dur Två (Datoriserad Utrednings Rutin med Tvångshantering)* s 49

Kriminalteknik

- Jan Olsson & Thomas Kupper *Grundläggande kriminalteknik*, Jure AB, ISBN: 978 91 7223 364 5 (2009) Ca s 200

Hälsa

- Häften, broschyrer och artiklar (tillhandahålles av avdelningen för Idrottsvetenskap) Ca s 100
- Hälsopärm, stenciler och kompendier (tillhandahålles av avdelningen för Idrottsvetenskap)

Konflikthantering

- Annika Norée *Polisers rätt till våld*, Nordstedts Juridik, (2008) ISBN10:9139109070, s 184
- Handbok i ingripande- och självförsvarsteknik för polisen. Polishögskolan Sörentorp (2006) s 177.